IV. évfolyam. Arad, 1889. Junius 27. Csütörtök. 171-dik szám.

Szerkesztőség:
arad-csanádi egyesült vasutak palotájában.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájánál van a hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

helyben:		vidékre	
1 évre	12.— frt	1 évre	14.— frt
fél évre	6.— frt	fél évre	7.— frt
¼ évre	3.— frt	¼ évre	3.50 frt
1 hóra	frt	1 hóra	1.20 frt

Hirdetések dija:
egy hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 6 kr., minden következőnél 4 kr.
Bélyegdij külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 krajczár.

Az „Aradi Közlöny".

Az „Aradi Közlöny" julius elsején negyedik évfolyamának **második felébe** lép, s igy bizalommal szólitjuk fel lapunk olvasóit az előfizetések megujitására.

Programmunk, igen természetesen, marad a régi és leszünk továbbra is a szabadelvüpártnak minden körülmények közt helytálló organuma.

Figyelmünk jövőben is Arad- és Csanádmegyék közs és gazdasági életének minden jelentősebb mozzanatára ki fog terjedni és ebbeni tisztünkben a leghatározottabb tervszerüséggel fogunk ellentállani az oly rohamosan terjedő politikai és szellemi elvadulásnak

Egyebekre nézve pedig, igyekezni fogunk a családi körök szórakozásainak — a már szokott válogatottságu — regény és tárcsaközleményeinkkel megfelelni.

Kérjük tehát lapunk barátait és elvtársainkat, hogy az „**Aradi Közlöny**"t körükben terjeszteni szivesked jenek, hogy igy közös czélunknak minél inkább megfelelhessünk.

Az

„ARADI KÖZLÖNY".

(Megjelen mindennap.)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre	12 frt	— kr
Fél évre	6 „	— „
Negyed évre	3 „	— „
Egy hóra	1 „	— „

Vidékre szétküldve.

Egy évre	14 frt	— kr
Fél évre	7 „	— „
Negyed évre	3 „	50 „
Egy hóra	1 „	20 „

Kérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése junius végén lejár, hogy előfizetéseiket mielőbb megujitani szivesked jenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Arad, 1889. junius 25.

Az „Aradi Közlöny." kiadóhivatala.

A trónbeszédhez.

Bécs, junius 25.

Hogy a trónbeszéd, melylyel O Felsége a két delegáczió elnökeinek üdvözletére válaszolt, méltóságos és e mellett a legfinomabban csiszolt stylusu müremek, abban minden hang egyetért. Csak arra nézve térnek el egymástól a vélemények, valjon az alap- és főhang az abszolut békeszeretetnek, vagy a saját hatalomra és a törhetlen hüségü szövetségesekre alapitott erőtudatnak fel-el-e meg inkább? Ez a divergenczia előreláthatólag mutatkozni fog a két előadói jelentésben is, és Thun gróf jelentése az előbbi, a Falké pedig az utóbbi hangfestést fogja számba venni.

Ne értsenek félre Eppen nem szándékunk kételyt kelteni arra nézve, hogy az osztrák delegátusok éppen olyan jól meg akarják óvni a monarchia méltóságát, mint a magyarok és viszont a magyarok nem kevésbbé vágyódva és őszintén óhajtják a béke fentartását, mint az osztrákok. Csakhogy a két delegácziónak, hasonlóan a népekhez, melyekből erednek, különböző vérmérsékletük van s mig az osztrákok amaz igazi akasztófahumor által diktált szavak után is, melyeket Garasanin, az egykori hatalmas szerb miniszter a „Standard" képviselője előtt elejtett, még mindig reménylik, hogy Szerbiát egy irántunk jóakaró semlegességben lehet tartani: addig a magyarok egykori „legjobb és leghübb barátunk" ezen expektoracziói után a legrosszabbat várják Szerbia részéről és ugy vélekednek, hogy **Zimonynál ugyanoly gondos elővigyázatnak kellene lenni, mint Przemyslnél vagy Krakkórál.**

Bizonyos és minden kétségen kivül áll, hogy a közös budget elintézése gyorsan és simán fog menni. A delegátusok nem titkolják abbeli meggyőződésüket, hogy a közös kormány egy hajszállal sem ment tul az okvetlen szükségesen s egyáltalán megtette a legnagyobbat, a mit csak kivánni lehet, midőn ütköző képességünket a rendelkezésére álló eszközökkel azon szinvonalra tudta emelni, melyen ez órában van s folyton fejlődik. De ki is emelte Ő Felsége több delegátus előtt, **hogy hadseregünk minden szakban éppenséggel kitünőt nyujt**, mint erről a király **személyesen** meggyőződött. A mennyiben **tüzérségünk** szaporittatik, a nagy európai hadseregek rangjában a legelső helyre emelkedik. Igen jó lenne, ha lovasságunkat is lehetne szaporitani; de ez mégis csak igen sokba kerülne és figyelemmel kell lenni a pénzügyi helyzetre is. Reméljük, hogy lovasságunk pótolni fogja minősége által azt, a mije számban hiányzik.

Koburg Fülöp herczeg táviratilag fejezte ki legmelegebb köszönetét a jóakaró szavakért, melyeket a trónbeszéd Bulgáriának szentel.

Ő Felsége beszédéhez. A „Pol. Corr" **Magyarország** politikai köreiben az ő felsége által a delegácziókhoz intézett beszédéről éralkodó nézeteket a következőkben foglalja össze: O felsége szavai semmiképen sem jelentenek háborus kihivás, hanem loyalis figyelmeztetést és nyiltan kifejezik az osztrák-magyar politika szilárd álláspontját. A beszéd a békének éppen az által tesz szolgálatot, hogy arra épp azokat emlékezteti, a kik táu hajlandók róla megfeledkezni. A magyar ellenzékre különösen a Szerbiáról és Bulgáriáról szóló pontok tettek jelentékeny benyomást, s meggyöngiték Ausztria-Magyarország külpolitikájának i ánya tárgyában táplált aggodalmait, mely hatás a delegaczio tárgyalásai folyamában világosan kifejezésre fog jutni.

A magyar delegáczió. A magyar delegáczió **hadügyi albizottsága** kedden délelőtt 10 órakor tartott ülésében kezdte meg a **hadügyi költségvetés** tárgyalását. Elnök: **Tisza Lajos** gróf; előadó: **Rakovszky István.** A közös miniszterium rés éről részvettek az ülésen: **Bauer** báró közös hadügyminiszter, **Kallay Béni** közös pénzügyminiszter, **Lambert** vezérhadbiztos, **Barkassy** alezredes, **Páter** százados szárnysegéd, továbbá **Dobrusky** és **Pernhofer** hadbiztosok és **Tallián** báró titkár; a magyar kormány **részéről jelen voltak: Tisza Kálmán** miniszterelnök, **Fejérváry Géza** báró, **Teleki Géza** gróf, és **Wekerle Sándor** miniszternek.

Napirend előtt **Beöthy Akos** néhány napi időt kér a költségvetés tanulmányozására. Ugyanily értelemben szól **Bolgár Ferencz** is.

Rakovszky, Pulszky és **Wahrmann** fölöslegesnek tartják e halasztást, minthogy érdemleges határozatok az albizottságban nem hozatnak: jegyzőkönyv sem vezettetik és a hadügyi kormányzat részéről a kivánt felvilágositások nyomban megadatnak.

Az albizottság többsége a tárgyalás megkezdése mellett nyilatkozván, **Beöthy Akos** és **Bolgár Ferencz** eltávoznak az ülésből, azon kijelentéssel, hogy észrevételeiket a nyilvános ülésben fogják megtenni.

Ezután megkezdődött a tárgyalás.

A magyar delegáczió **tengerészeti albizottsága** szintén hétfőn délelőtt tartott ülésében megkezdte a tengerészeti költségvetés tárgyalását. Elnök: **Erdődy** gróf; előadó: **Dániel Ernő.** Jelen vannak az ülésen: **Sterneck** b. tengernagy, **Dell Adami** sorhajóhadnagy, **Brndl** sorhajókapitány **Basso** sorhajóhadnagy, **Kleemann** vezérhadbiztos; a magyar kormány részéről: **Tisza** miniszterelnök és **Wekerle** pénzügyminiszter.

Bauer báró hadügyminiszter a gyülés további folyamán általában azon kérdésre meddig kel mennünk a védszervezet fejlesztésében, őszintén kimondja, hogy ezt meghatározni a mai viszonyok közt, midőn a szomszéd államok fegyverkezéseik fejlesztésében nagy haladást tesznek, nem lehet. Minden hadsereg versenyintézet, mely kénytelen a többiekkel lépést tartani, ha nem akarja a rövidebbet huzni. A hadseregre nézve éppen ezért **normalbudget felállitását képtelennek tartja.** A rendkivüli szükségletből a rendes szükséglethez tartozó tételeket ebben felvenni kész, de a mig a jelenlegi állapot tart, indokoltnak tartja, hogy ezek rendkivüli szükségletben maradjanak továbbra is. *A* véderőtörvény folyományaira nézve megtette az előterjesztést, de különböztetést kell tenni a véderőtörvény folytán szükséges kiadások és azok közt, melyek a szomszéd államok rendkivüli erőfeszitései következtében mulhatatlanok Az előbbieket meghatározta s kinyilatkoztatta a magyar honvédelmi miniszter; az utóbbiakat előre megáll pitani nem lehet.

A 14 üteg felállitása azért szükséges, mert a hadtudomány kivánja, hogy azon arány, melyben a tüzérségnek a többi csapatokkal állani kell, nálunk is helyreálljon legalább ugy, mint azon hadseregnél, melyek e tekintetben csak közepesen vannak felszerelve. A harmadik vasuti és távirászati zászlóalj felallitását a technika előhaladása kivánja, okvetlenül szükségünk van rá, ha nem akarjuk, hogy a felhalmozott készletek háboru esetén az emberek mögött elmaradjanak. A vasutak nagy szaporitása nálunk és határainkon tul mulhatlanná teszi, hogy a legalább három vasuti és távirászati zászlóalj felett rendelkezzünk.

Fejérváry miniszter Hegedüs kérdésére válaszolja, hogy a véderő-törvénynek pénzügyi hatása annak idején 480,000 frttal lett kimutatva s ez évre csak 350,000 frt az előirányzat; jövő évre azonban mint maximális összeget 480,000 frtot okvetlenül kell előirányozni; ha többre lesz szükségünk, ez nem az uj védtörvény kifolyása, hanem a viszonyokban leli indokát.

Ezután a költségvetés általánosságban elfogadtatván, elnök a hadügyminiszternek felvilágositásaiért köszönetet mond.

A hadügyminiszter válaszainak tárgyalásánál **Rakovszky** inditványai az első határozatra adott válasz tudomásul vétetik. *A* **magyar nyelv oktatásáról** szóló válaszra megjegyzi előadó, hogy a közölt kimutatás sok tekintetben megnyugtató eredményeket mutat, nem felel meg teljesen a hozott határozatoknak leginkább azon tekintetben, hogy a Magyarországban levő tanintézetek növendékei, ha nem is minden kivétel nélkül, de legfőbb kevés kivétellel általában mindannyian kötelezőleg volnának oktatandók a magyar nyelvben. Másodszor, hogy a tankönyvek közjogi átvizsgálása és közjogunknak megfelelő uj tankönyvek kiállitása tekintetéből e határozat nem hajtatott végre.

Bauer hadügyér válaszolja, hogy **megvizsgálta a magyar tanintézeteket** és kijelenti, hogy daczára az alkalmazott tanárok buzgalmának, **nem volt megelégedve az eredményével, melyet a növendékek a magyar nyelv elsajátitásában felmutattak.** Szóló törekvése e téren nem elméleti, hanem **gyakorlati eredménybiztositása**, hogy a magyar ezredek tisztei a magyarban gyakorlatilag kellő jártassággal birjanak. Az ezrednyelveket illetőleg kézt az adatok előterjesztésére és esetleges **visszaélések meggátlására.**

Az előadó felhivja a miniszter figyelmét azon különbségre, mely az ezrednyelvek és a magyar, mint államnyelv közt van.

Hegedüs Sándor sulyt fektet arra, hogy a magyar képzőintézetekben levő növendékek ne ad libitum, hanem kötelezőleg oktattassanak a magyar nyelvben.

Bauer miniszter válaszolja, hogy **azon tiszt, ki 3 év alatt az ezred nyelvét el nem sajátitja az ezredparancsnoktól kizáratik** Eszigoru rendelet keresztülvitele az ezredparancsnoktól függ, annak végrehajtását különben maga is figyelemmel kiséri.

Kálnoky gróf nyilatkozata.

Az osztrák delegáczió költségvetési albizottságának keddi ülésén a külügyminiszterium költségvetésének tárgyalásánál Thun gróf előadó felkérte a külügyminisztert, adjon felvilágositásokat a külügyi helyzetről.

Az „ARADI KÖZLÖNY" tárczája.

(Junius 27.)

A nőkről.

A nők megtagadják azt, a mit szeretnék ha elvennének tőlük.

(Shakespeare.)

*

A nők mindig az ész rovására ajándékozgatnak a szerelemnek.

(Dupuy).

*

A meggondolás a nőknek, a mi a viz a bornak. Megfosztja őket részegitő mivoltuktól.

(Lemesle).

*

A nőnek ép az a természete van, mint a sólymoknak. Sohse kell jó bánni velük; hasztalan fáradtság.

(Petronius)

*

Az asszonyok vallása rendesen nem egyéb, mint latenfélés az ördög megsértése nélkül.

(Oxenstierna.)

*

A nők megbánásnak nevezik hibáik édes emlékezetét, s a keserü fájdalmat, hogy nem kezdhetik ujra.

(Beaumanoir.)

*

Könnyebb megvédni egy nőnek erényét a férfiakkal szemben, mint jóhirnevét a nők elől.

(Rochebrune.)

*

— Milyen kedves ember! — mondá X. kisasszony Y. kisasszonynak. — Valósággal szellemes!

— Ugyan hadd el; — felel Y. kisasszony — ostoba az — már van egy éve, hogy — tisztel . . (Stahl.)

*

Mondd el egy nőről, hogy gonosz teremtés, hogy csipős, különös, meg gondolatlatlan, hogy megcsalja férjét, sőt talán szeretőjét is, — de tedd hozzá, hogy nagyon szép s előre bizonyos lehetsz benne, hogy az az érzelem, a mivel iránted viseltetni fog, nem lesz kellemetlen. (Karr.)

*

A nők imádják legnevetségesebb tetteinket is, ha avval hizelegheinek maguknak, hogy iránntuk való szerelmünkből követtük el azokat.

(Créhillon).

*

El van veszve az, a ki nevetve védekezik *A* komolyság az erény védő pajzsa.

(De Vareme.)

*

A nő, a ki okos lesz, mikor már nem szép, szivesen feláldozná okosságát, ha ujra szép lehetne.

(Saint Evremond).

*

A tudás ritkán teszi szeretetreméltóvá a férfit. *A* nőt soha.

(Beauchéne.)

*

A férfi — a kit nem szeretnek — magára vessen.

(Stahl.)

*

Ha a nők szeretnék a munkát, a rosz nem tudna hozzájuk férni

(Ovidius.)

*

Olyik nő szomoruságа nyilvános falragasz: Vigasztaló kerestetik.

(Crebillon.)

*

A legtökéletesebb hazugság az igaznak folytonos emlegetése.

*

A nő ösztöne a csalás.

(Beaumarchais.)

*

Kit sem vonz ugy a bosszu, mint a nőt.

(Juvenalis.)

*

Megvetem a szépséget. Minden törekvése, hogy eladja magát.

(Tibullus.)

*

Az erény sohasem rátartóbb, mint ha az ember időt enged arra.

(Crebillon.)

*

A szerelem és erény két ellenséges szörny. Egyik feltétlenül felemészti a másikat.

(D'Houdelot.)

*

Egy nő hibait lehet szeretni; de arra, hogy büneit imádjuk, magunknak is azoknak kell lennünk.

(Stahl)

*

A legrosszabb kivánság a mivel az ember a nők iránt viseltetik az, hogy minden vágyuk teljesüljön,

(Shakespeare.)

*

S ha az asszonyok még rosszabbak is volnának, minden hibájuk feljegyzése után is, alig marad jobb mit tennünk hátra, minthogy szeressük őket.

(Diderot.)

□

Szolferinó.

Hétfőn junius 24-én volt harmincz éves fordulója a szolferinói csatának.

Alig volt hadjárat, melyben annyi lett volna a pyrhusi győzelem és a dicsőségteljes vereség, mint az 1859-ki olasz hadjáratban. A magentai ütközet után III. Napoleon nem volt büszke kivivott diadalára, aggodva szorongva töltötte az időt San-Martinóban, rettegett, hogy a megvert ellenség ujra megtamadja, s összetiporja a seregét. Nagy volt tehát az öröme a győzőnek, mikor az ellenséges tábor elvonult, s őt nyugodtan hagyta babérain pihenni. Gyulai táborában is nagy volt az öröm, mikor látták, hogy a franczia nyugodtan engedik elvonulni a gyorsan elvonuló, kimerült. szétszort, rosszul ellátott csapatokat. A katonák egy cseppet se busultak a vereségen, mert nem zaklatták őket, megengedték, hogy lerakják a borjut és a sok nehéz czipelni valót, s igy a szó legszorosabb értelmében „megkönnyebbülve" tekintettek a jövőbe.

Beronában, a hol a király is volt, azt hitték, hogy most már teljes erővel támadni kellene. Mikor a visztvonulást elhatározták és meg is kezdték, Ramming táboruok egy magánlevélben kérve-kérte Kuhn báró vezérkari főnököt, hogy ne engedje a hadsereg visszavonulását. Elhatározó helyen azonban feltétlenül szükségesnek tartották a „Rückwerts konzentrirung"-ot, a franczia pedig dehogy akarták megakadályozni a visszavonulást. A csapatok, melyek ez időben harczba kerültek, nem ugy küzdöttek, mint egy vert sereg töredéke. Melegnanoban 8000 katona harczolt 15,000 franczia ellen. Magyar ész cseh gyalogság és felsőausztriai vadászok nagy hősiességgel harczoltak. A franczia k nagy számban voltak és nagy erővel, az ismert »furia francese"-vel támadtak. Az erőre kis csapat nyugodtan engedte őket közeledni, azután pusztitó sortüzzel csapott le rájok. Mikor a harcz folytatása már őrültség lett volna, a csapatok szép csendesen visszavonultak.

Ilyen katonákkal vivtak ezelőtt harminczesztendővel, 1859. junius 24-én, a szolferinai ütközetet. Nagyobb erőt is vihettek volna ugyan harczban, de a csapatokat ügyetlen és haszontalan módon szétszórtak. Harminczezer embert küldtek a Pó mellé, hogy visszatartsák Napoleon herczeget, a ki Toscanában katonai parádékát csinált, s esze ágában sem volt, harczba menni. Ez a harminczezer ember Szolferinónál kitünő szolgálatokat tehetett volna. A hadsereg mögött kerek 50.000 ember feküdt betegen, pedig sebesült alig volt közöttük, mert ezek nagyobbara franczia fogságba kerültek. A velenczei vasuton mindennap 1200 beteget és sebesültet szállitottak el, s igy lassanként 48,713 embert vittek Magyarországba és Gácsországba. A csapatoknál összesen körülbelül harmadrész annyi ember volt, mint a mennyit a békeállomany kitesz. Szolferinónál összesen 160,000 harczképes ember volt együtt; 169 zászlóalj, 80 eskadron, 624 ágyu. Az ellenséges táborban 237 zászlóalj, 109 eskadron és 420 ágyu volt.

Nehány nappal a szolferinói ütközet előtt fontos változások történtek a hadsereg vezérletében. A főparancsnokságot maga Ferencz József osztrák czaszár vette át Gyulaitól. A haderőt két seregre osztották, az elsőnek Wimpffen gróf táborszernagy lett a vezére a másik t Gyulai gróf táborszernagyra akarták bizni, ez azonban teljes felmentését kérte a császártól, mire Schlick gróf lovassági tabornokot nevezték ki a második hadsereg parancsnokává. A haderő ilyetén megosztását nagyon sokan, köztük Moltke és Rüstow, károsnak mondták, mert ez egységes vezérletet megnehezíti.

Az osztrák parancsnokság támadóan akart fellépni s a Mincion áthaladva megsemmisitő csapást akart a felvonuló ellenségre mérni, még mielőtt teljesen összevonja erőit. A főtámadás Pastiglione delle Stiviere felé irányult. A hadsereg már junius 22-én harczkészen állott; másnap megkezdték a Mincion való átkelést, Ugyanekkor a szövetségesek tábora már befejezte az átkelést Chiesén. III. Napoleon a Gardató mellett elterülő dombos vidéket akarta megszállni s azután előnyomulni a Mincióig. Azt nem várta, hogy már 24-dikén ütközetre kerül. De azért már előtte való este a két sereg szemben állott, csakhogy egyik se tudta, milyen közel van az ellenség. Az osztrák táborkar valamivel többet tudott, mint a franczia, kikémlelték, hogy erős csapatok közelednek s azért siettetni kellett az előnyomulást. Hecz báró táborkari főnök ugy rendelkezett, hogy a katonák reggel főzzenek ebédet s azután teljes erőben menjenek harczba Az indulás ideje 9 órára volt kitüzve. A franczia k, bár nem voltak annyira tisztában a helyzettel, már két órakor talpon voltak s igy nagy előnyt nyertek.

Maga a szolferinoi harczmező nem volt kedvezőtlen az osztrák hadseregnek. A dombos vidéken az osztrákok Szolferinó nyugati dombjait tartották megszallva, a hol utóbb a döntő ütközetet vivták. Az ellenséges seregek három főcsoportban állottak egymással szemben. A szövetségesek balszárnyán a piemonti sereg állott (42,287 ember), a czentrumot a franczia gárda és két hadtest (57,000 ember) képezte, a jobbszárnyon két franczia hadtest és két lovashadosztály volt (53,595 ember) Szemben a piemontiakkal Benedek állott a 8. hadtestel és egy dandárral (25,000 ember), a középen az 1. és 5. hadtest (41.000 ember) volt felállitva, a balszárnyon volt a 3. és 9. hadtest és két lovas hadosztály (47,000), tartalékban volt a 11. és 7-ik hadtest.

A franczia k mindjárt látták, hogy döntő ütközetre kerül a sor; az osztrákok ekkor még nem is sejtették, hogy az egész ellenséges sereg szemben áll velök s a tabor hely, melyből 9 órakor akartak elindulni, harcztér lesz. Már öt órakor reggel jelentették a 9 hadtest parancsnokának, hogy az előőrsöket Morino mellett az ellenség megtámadta. Medole előtt már jóval kerábban, félháromkor hajnalban, véres összecsapás volt. A csapatok oroszlánmódra harczoltak a számra sokkal erősebb ellenség ellen. A temető mellett két dragonyos ezred és két huszár osztály volt felállitva Lauingen tábornok alatt. Mikor a golyók sivitani kezdtek a tábornok megforditotta lovát, kiadta a parancsszót, hogy „Mir nach", azután ugy elvágtatott, hogy egész nap nem látták többé, de ő se látott ellenséget, s

Kálnoky gróf közös külügyminiszter kijelenti, ne várjanak tőle különös leleplezéseket vagy ismeretlen tények fejtegetését. A hirlapok fejtegetései és a közvélemény által alkotott kép nagyjában megfelel a tényleges helyzetnek. Az ő feladata felvilágositani és remélhetőleg megnyugtatni az oly felfogásokat, melyek a pillanatnyi hangulat által befolyásoltatnak, mint pl. most, midőn kétségtelen, hogy a közvélemény pesszimisztikus nézetekkel van eltelve.

Mint a mult évben, ugy az idén is kiemeltetett, hogy az általános politikai helyzet nem változott és a bizonytalanság még mindig tart. Az idén ugyane szavaknak sokkal nyugtalanitóbb értelmet tulajdonitottak, mint tavaly. Mi azt tartjuk, hogy a béke ma határozottan nincs fenyegetve, jóllehet nem szabad titkolnunk, hogy a helyzeti ingatag és hogy talán jobbra, de talán roszszabbra is fordulhat

A legutóbbi időben leginkább fejtegetett események délkeleti határunkon belső okokból eredt változások, melyeknek tulzott jelentőséget tulajdonitanak.

A Romániában uralkodó viszonyokat illetőleg azon vélemény van elterjedve, hogy reánk nézve teljesen ellenséges politikai fordulat állott be. Az igazság pedig az, hogy megbukott egy miniszterium, mely egy évtizedig a hatalmat kezében tartotta és a melylyel barátságos viszonyokat tartottunk fenn, Mivel az uj miniszterek a lelépő kormánynyal szemben annak idején szenvedélyes és ellenséges magatartást tanusitottak, feltették, hogy a miniszterek Ausztria-Magyarországgal szemben is kell, hogy ellenséges álláspontot foglaljanak el E feltevés helytelen; a mint nem lehetett a Bratianokormányt ausztrofilnak mondani, ép ugy nem lehet Catargi kormányát csak ugy egyszerűen ruszszofilnak állitani. A román államférfiak mindenekelőtt a speciális román érdekeket tartják szem előtt. Hiszen e tekintetben Bratiano, Rosetti és Carp kormányainál sem agadtunk kisebb nehézségekre, mint a jelenlegi kabinetnél lesz az eset, mely eddig mi okot sem szolgáltatott arra, hogy ellenséges indulatról panaszkodjunk. Elhamarkodott volna ama feltevés, hogy a miniszterváltozás Romániában fordulatot jelent egy velünk szemben ellenséges politikára Teljesen bizom benne, hogy Románia sokkal büszkébben tekint nemzetiségére és kivivott függetlenségére, semhogy arról oly könnyen és ok nélkül lemondjon

Ugyanezt mondhatnám, habár más alakban is, Szerbiára vonatkozólag. A délszláv államokat egyáltalában, tekintet nélkül különös sajátságaikra, szokták megitélni. E fiatal államoknak bizonyos működési tért kellene nyujtani, melyen belől mozogva az egyensulyt keresnék, és az elvesztettet esetleg ismét megtalálhatnák.

Szerbiában a király leköszönése által az autoritás, mely addig uralkodott, letűnt és teljes pártváltozás állott be fönn és lenn egyaránt, Az évek óta visszafojtott szenvedélyek hatalmas felpezsdülése könnyen érthető. Az a következtetés, hogy a szerbek ez izgalma fönn fog maradni és hogy némely phantastikus eszméket és ábrándokat, melyek most felszinre jutnak, megvalósitani fognak törekedni, vagy hogy erre erejök is lesz, elhamarkodott és nem találó.

Nekünk, az erősek nyugalmával, mely egy nagy hatalomhoz méltó, a belügyekbe való be nem avatkozás elvéhez hiven ragaszkodnunk kell a Balkánországokkal szemben eddigi magunktartásához s e népekkel szemben nemcsak pillanatnyi barátságot kell tanusitannunk, hanem jóakaró és elnéző feltogást is viszonyaikkal szemben, mig ellenséges szándékaikról nem vagyunk meggyőződve.

Csak, ha jó indulatunk daczára, nem nyujtatnak többé ama biztositások, melyeket követelnünk kell, tudni fogjuk mit kell tennünk, hogy érdekeinket, bármi áron is, megóvjuk.

Ez álláspontból kifolyólag a szerb regensek biztositásait a legnagyobb jóindulattal fogadtuk. Ha bár még ki kell tünnie vajjon a regensek tekintélyüket megtartani és Szerbia békés fejlődése érdekében érvényesiteni is fogják-e, mégis ajánlanám az ottani események nyugodt és elnéző megitélését. — Szerbia nem rendelkezik elégséges hatalmi eszközökkel, hogy aggressziv czélokat követhessen; a szerb állam szomszédai nem hajlandók ily törekvéseket támogatni. Be nem láthatom tehát, mivel akarna Szerbia vakmerő politikát üzni?

Ha megkisérlenék, hogy ott ellenünk szubverziv üzelmek fészke létesittessék, kötelességünk volna ez ellen védekezni. Mind maig nem mondok le a reményről, hogy a szerb kormány és a regenesség ama határok közt marad meg, melyek nekünk a szomszéd-baráti érzelmek folytatólagos tanusitását lehetővé teszik.

A helyzet bizonytalanságának oka azonban másutt keresendő. A lappangó baj eredete abban található, hogy némely népeknél az európai jogállapottal való bizonyos elégedetlenség nagyra növesztetett. A veszély abban rejlik, hogy képzelt sérelmek rendszeres bujtogatás által a népekre rádisputáltatnak és igy azok folytonos és szenvedélyes izgatottságban tartatnak.

Kétségtelen valamennyi uralkodóbékés szándék és erőselhatározása, hogy a békét meg nem szegik, ugyanezt állithatom a kormányokról, már azért is, mivel senkisem akarja a felelősséget elvállalni a béke megszegéséért és annak következményeiért.

Hogy Ausztria-Magyarországnak semmiféle harczias szándékai nincsenek, hogy sem a fennálló jogállapotot, melylyel meg van elégedve, megingatni, sem pedig terjeszkedési vágyakat bármely irányban kielégiteni nem akar, senki sem fogja tagadni. Ausztria-Magyarországot tehát nem érhet felelősség, ha a békét veszélyfenyegetné.

A mit a béke fentartására megtehetünk, azt teljes egyetértésben szövetséges társainkkal, bizonyára meg is fogjuk tenni. Teljesen tudatában vagyok ama felelősségemnek, hogy a békének és a monarchia hatalmi állásának egyképen őrzője vagyok. Meg kell őrizni ama teljes nyugalmunkat, mely egy nagyhatalomhoz méltó és meg kell óvnunk kedvező állásunkat, melyet elfoglalunk. Nekünk o békepolitikánkban szövetségeseink vannak. a kikben teljesen megbizunk.

Németországhoz való viszonyunk oly benső és fennállása óta évek során át folyton annyira megszilárdult, hogy minden kétségen felül áll, hogy nem szükséges nekem itt most ujabb biztositásokkal előállanom. Rövid időn különben eljön az alkalom, hogy a két uralkodó találkozása által baráti szövetségünk ujabb megpecsételést nyerjen.

A mi Olaszországhoz való viszonyunkat illeti, az teljesen csatlakozik Németországhoz való szövetségi viszonyunkhoz. Tagadhatlan ugyan, hogy Olaszországhoz nem fűznek bennünket oly régi történeti kapcsok, mint Németországhoz; a korábbi ellentéteket egy ellenséges párt e viszony megzavarása céljából még szitja ugyan, mindazáltal meg vagyok győződve, hogy ez ellenséges buj ogatás lassankint elveszti befolyását és bizonyos vagyok abban, hogy Olaszországban mi époly megbizható szövetséges társat birunk, amilyent Olaszország birmi bennünk.

Keleti politikánk oly korekt és önzetlen, hogy e politika és a jogállapot képviselésében nem fogunk a hasonló érzelmű hatalmak rámogatása nélkül maradni. Egyátalán nincs oly állam, melylyel barátságos és egészen normális viszonyban ne állanánk; barátságos viszonyban állunk tehát Oroszországgal is.

Az expose után a miniszterhez többen intéztek kérdéseket. Hausner szóba hozta egy lengyel tanuló (Dvernczki) ügyét, kit Oroszországban hónapok óta fogva tartanak s mely ügyben Konawetter már interpellált is a képviselőházban. A miniszter megigérte, hogy legközelebb választ ad ez ügyben. — Hohenwart gróf azt kérdezte, mit tett a kormány azon lázitó kiáltványok dolgában, melyeket Szerbiából beosempésztek a monarchiába. Kálnoky gróf kijelentette, hogy a császári és királyi kormánynak nem kellett intézkednie, mert a szerb kormány közbelépett és a kiáltványokat lefoglalta. Erre Chlumeczky báró hosszabb beszédet tartott az általános helyzetről. — Demel óhajtja az Olaszországgal való viszony gondos ápolását és távoltartását mindennek, a mi e viszonyt zavarhatná. Kérdi, hajlandó-e a miniszter az ebben kételyeknek határozottan elejét venni. — Kálnoky gróf válaszolja, hogy helytálja gyakorlati czélját e kérdésnek, mely jobb, ha elmaradt volna. Inkább az egyesitő, mintsem az elválasztó momentumokat kell keresni. Olaszországnak meg van a maga irredentizmusa. Az olasz államférfiak finom érzéke megtalálta a helyes utat az osztrák katholikus gyülés megitélésére vonatkozólag, melyrek egyébként más országokban még határozotabban fellépő elődjei voltak, anélkül, hogy azok viszonyát Olaszországhoz megzavarták volna. A miniszter ujból hangsulyozza a Olaszországhoz való viszony szilárdságát.

Az ezután következő részletes vitában a költségvetés csekély módositásokkal eltogadtatott

KÜLFÖLD.

A megbizhatlan Risztics. Belgrádból irják a „Pester Correspondenz"-nek:

Ha még egy megczáfolhatlan bizonyitékra lenne szükség, hogy itt az Obrenovich-dynasztia megbuktatására dolgoznak, maga a regenesség tetett azt szolgáltatni, midőn Belimarkovics tábornok régenst megbizta, hogy Miliczu montenegrói herczegnőnek Péter orosz nagy herczeggel leendő násznünnepén a szerb királyságot képviselje. Belimárkovics tábornok mindig buzgó csatlósa volt a montenegrói fejedelemnek és ha az ő kivánata szerint menne a dolog, ez rég a szerb trónon ülne. Azt sem szabad hiuni, hogy a tábornok ez érzelmei titokban maradtak Milán előtt s ezért rejtély, hogy mint nevez hette ki őt Szerbia regenssévé és fia védőjévé. Nem talált mást ki meltóbb volt bizalmára? vagy, a mi mindig meglehet, engednie kellett Risztics előadásainak, ki a tábornokot már az egyszer barmadiknak akarta a regensek közt. Risztics beleegyezésével és akaratával lett meghiva a regenesi méltóságra Belimarkovics és a Nikita fejedelem ma még nem uta Szerbiának, ugy Belimarkovics tábornok regenssége arra mutat, hogy ez az aktus csak el van halasztva, de korán sincs abban hagyva

Itt valahányszor Ausztria-Magyarország ellen vétkeznek és ez ujabb időben feltünő gyakran történik, a kormány siet azt mindannyiszor a haladópártiakra fogni: enquette-ket rendelnek el s ezek eredményeként a progresisták bünrészességét, ha ugyan nem szerzőségét, hirdetik. És ezek mégis egészen ártatlanok. Ismeretes dolog, hogy Garasanin hiveinek egyik kardinális elve: a baráti viszony fenntartása a szomszéd országgal. A napokban itt titkon egy Asztria és Magyarország szlávjaihoz intézett proclamációt készitettek; e pamphlet szerzőségével hivatalos helyről rögtön a haladópártot gyanusitották. Arra is bizonynyal mindenki emlékszik, már legalább az, a ki politikával foglalkozik, hogy 1877-ben a háboru kitörése előtt két héttel Risztics közölte a hatalmakkal, hogy nem fog háborut viselni, ha Bosznia, Szerbia és Herczegovina átengedtetik Montenegrónak. Azt is tudja mindenki, hogy valahányszor Risztics miniszter volt, a titkos alapok mindig az okkupált tartományokban folytatott agitczióhoz szükséges eszközök fedezésére fordittattak. Caveant consules . . . .

LEGUJABB POSTA.

— **Zavargások Novibazárban.** Tausanovics szerb miniszter kedden a határról a következő táviratot kapta:

A novibazári szandzsákban héttőn komoly zavarok törtek ki a lakosság közt, melyeknek kedden volt folytatásuk. Katonaságnak kellett közbelépni, a rend azonban nem állittatott helyre. Számos keresztény család a határon át szerb területre menekült.

Más hirek szerint Novibazárban zavargások törtek ki. Hir szerint négy bég elkergette a prefektusokat és szabad csapatokat szerveznek. — A rend helyreállitására, mint hirlik, két török zászlóaljat mozgositottak és e zászlóaljak most a lázadó bégek által szervezett bandákkal harczolnak. Arról, hogy a zavargásokat sikerült volna elnyomni, még nem érkezett hir. — A Novibazárban tartózkodó szerbeket mind elfogták.

— **Az orosz kéz Szerbiában.** A „Times"-nek jelentik Belgrádból: Mihály metropolita igen élénken agitál folyton a montenegrói fejedelem érdekében. Egy szerb államférfiu, ki egyik kabinetben előkelő állást foglalt el és általánosan tisztelik, azt mondta nekem, neki határozott bizonyitékai vannak, hogy a metropolita befolyásos vidéki választókhoz jár és azt mondja nekik: „Olyan emberekre szavazzatok, kik Miklós montenegrói fejedelmet királyunkká akarják választani; ha ti trónra ültetitek Miklóst, Oroszország kifizeti Szerbia adósságát, az adókat lecszállitják, mi Oroszország védelme alatt fogunk élni; de ha Oroszország védelmét óhajtjátok, teljesen azt kell tennetek, a mit a czár parancsol.

— **A czár és a német császár.** Berlinből jelentik a Köln. Ztgnak: Csupa koholmány a czár berlini látogatásáról és annak előkészületeiről szóló minden hir. A czár látogatásának ideje még bizonytalan.

A „Kölnische Ztg." azon jelentését, hogy a cári látogatás még bizonytalan, ugy magyarázzák, hogy a találkozás iránti tárgyalások zátonyra jutottak. Ellenben azon körülménynek, hogy az orosz trónörökös Berlinben időzés nélkül utazott Stuttgartba, nem tulajdonitanak jelentőséget, mert ez korábbi megállapodás szerint történt igy.

— **A hármas szövetség kibővitése.** Bécsből jelentik: Kálnoky exposéja általánosan kielégit mindenkit Kálnoky a pesszimista lapvélemenyeket akarta gyöngiteni. Feltünt, hogy Kálnoky azt is mondta, hogy békezavarás esetén Ausztria-Magyarország egyébtámogatásra számithat. Ebből arra következtetnek, hogy Angolország vagy Törökország csatlakozott a hármas szövetséghez.

Berlinben nagy határozottsággal lép fel azon hir, hogy Törökország a hármas szövetségbe lépett.

Kálnoky expozéja végen ezt mondta: „Közép-Európán kivül vannak álmok, melyeknek a nemzetközi szerződések zavartalan fennállása nem tetszik", — e mondat nyilván Oroszországra vonatkozik, mely különben az expozéban nincs megnevezve.

NAPTÁR.

Junius 27. Csütörtök Római kath. naptár: László király. Prot. naptár: 7 olv sz. Görög-orosz naptár (junius 15). Amosz pr. Nap kél 4 óra 6 perczkor, nyugszik 7 óra 58 perczkor.

Junius 27 Az aradi siketnéma-iskola növendékeinek vizugája (Kossuth-utczai iskola)

Junius 28. Az aradi kereskedelmi akadémia ifjuságának hangversenynyel egybekapcsolt táncz mulatsága a városligetben.

Junius 29. Az aradi könyvnyomdászok juniálisa csálai erdőben.

Julius 1. Az arad-csanádi gazdasági takarék pénztár megnyitása.

Julius 10. Az arad-mezőhegyesi élővizcsatorna engedélyezési tárgyalása délelőtt 9 órakor.

Julius 13. Tánczmulatság a ligetben a siketnémaiskola javára.

Julius 14 Az első aradi önk. polg. tűzoltók juliása a csálai erdőben.

Julius 15. Esküdtszéki tárgyalás Mikulaszku Virgil székesuti lakos ellen az aradi sajtóbiróságnál délelőtt 9 órakor.

Julius 29. Aradmegye évnegyedes közgyűlése délelőtt 9 órakor.

Julius 31. Esküdtszéki tárgyalás Barcianu János temesvári hirlapiró ellen az aradi sajtóbiróságnál d. e. 9 órakor,

A „Kölcsey Egyesület" könyvtára (Szabadságtér 1 sz.) a közönségnek rendelkezésére áll kedden és szombaton d. u. 3—4 s pénteken 11—12 óra között.

HIREK.

ARAD ES VIDÉKE.

A lovassági laktanya.

Az „Aradon tervezett lovassági laktanya épitkezési tervezete ügyében a csász. és kir. temesvári hadtestparancsnokság által támasztott észrevételekre nézve tegnap reggel 9 órakor tartatott meg a vegyes bizottsági tárgyalás a megyeház nagytermében.

Az ülésen jelen voltak Arad szab. kir. város törvényhatósága részéről Salacz Gyula polgármester, Parecz István tanácsnok, Virágh Lajos főmérnök, Átzél Péter és Hász Sándor közigazgatási bizottsági tagok; a hadsereg részéről Czerlien Márk ezredes, a 15-ik huszárezred parancsnoka, Wiessneker Ferencz őrnagy, katonai műszaki igazgató, Rosner Márton dr. törzsorvos, Resch Alajos hadbiztos; Aradvármegye részéről Ormos Péter alispán, Szathmáry Gyula főjegyző, Pálffy József kir. főmérnök, Issekutz Károly dr. főorvos, Vásárhelyi Béla és Purgly János törvényhatósági bizottsági tagok és Jirasszek Lajos épitész, mint tervező.

A vegyes bizottsági ülést Ormos Péter alispán nyitotta meg s azután bemutatta a honvédelmi miniszter leiratát, melylyel a laktanya terveit a hadtestparancsnokság észrevételei kiséretében megküldötte.

Ezen észrevételek szerint a laktanya tervezete átalakitást igényel azért, mert az eredetileg elhelyeztetni tervezett három lovasszázad és az osztálytörzsön kivül az ezredtörzs, utász-szakasz és altisztképző iskola részére is férőhelyek szükségesek. E mellett a részletekben módositások igényeltettek a tiszti lakház a legénységi épület és a fedett lovarda tervezete, valamint az átmeneti beszállásra szolgáló istálló s végül az épületek csoportositása tekintetében is.

A bizottság mindezen kérdésekre nézve egyetértő megállapodásra jutott, és elrendelte, hogy a részletes tervek, a módositást szenvedett tételekre nézve átdolgoztassanak és ujból bemutattassanak. Addig, mig a tervek ezen átdolgozása megtörténik a bizottsági ülés elnapoltatott. Az ülési jegyzőkönyv hitelesitése végett a bizottság e hó 28-án, pénteken dél lőtt 9 órakor fog ismét összeülni.

— **Aradmegye hadereje.** Az idei ujonczállitás Aradmegye összes sorozó járásaiban befejeztetett Hogy Aradmegye jelenleg hány ujonczot állitott elő s miként folyt le a sorozás, azt a következő részletes statisztika mutatja.

Az idei ujonczállitás alkalmával Aradmegye tiz sorozó-járásában mindhárom korosztályból felhiva volt összesen 7295 hadköteles.

Az előállitott hadkötelesek közül beosztatott az ujonczjutalékra az ajánlás és beosztás fentartása mellett 751 hadköteles. A póttartalékra és pedig mint papnövendék és papjelölt 3, mint tanitó 1, mint családfentartó 74 s végül mint kevésbé alkalmas 801, összesen tehát 879 póttartalékos, köztük 97 közvetlenül a honvédség póttartalékába való beosztással, a többi 704 pedig a póttartalékba a beosztás fentartása mellett. Mint lelkész besoroztatott és a póttartalék nyilvántartásába felvétetett 1 egyén.

Ezeken kivül visszahelyeztetett 3813, fegyverképtelennek találtatott 1204, testi fogyatkozás miatt töröltetett 33, felülvizsgálatra utasittatott 80, gyógyitás vagy megfigyelés végett polgári vagy katonai kórházba küldetett 16, a fősorozástól távolmaradt mindhárom korosztályból 463 hadköte-

---

nem hallott golyót fütyölni. Divizionáriusa, Zedtwitz gróf altábornagy mindenfelé kerestette a dandárt, s mert sehol se találtak, maga is utána ment, hogy majd megkeresi. A lovasság eltünése volt egyik főoka az ütközet szerencsétlen végének; Launingent utólag haditörvényszék elé állitották, s elbocsátották a hadseregből. A gyalogság egy pécsi magyar zászlóalj, ezalatt Urs de Margina őrnagy alatt hősiesen védte Medolet. Az őrnagy parancsot kapott a visszavonulásra, de nem engedelmeskedett, utczáról-utczára, házankint visszaszorittatva hagyta el Medolet, mikor embereinek már nem volt egyetlen tölténye sem, s összes csapatiból csak két század és két tiszt maradt. Az őrnagy ezért a hősies védelemért a Mária-Terézia-rendet kapta. Ezekről a harczokról azonban a főtáborba nem tudtak semmit, mert a hadtestparancsnok azt hitte, hogy Urs őrnagy tuloz, hogy az ellenség nem közledik, s igy nem tartotta érdemesnek segitségére menni, vagy a támadásról jelentést tenni.

Pár órával később, mikor mai félig-meddig tisztán láttak, kiadták a parancsot, hogy Medolet vissza kell venni az ellenségtől. Egy másik zászlóaljat küldtek ellene ismét a Ferencz Károly ezredből, pécsi magyar finkat. Egy zászlóalj men' két ellenséges hadtest ellen. Az őrnagyot lelőtték, erre egy kapitány vette át a parancsnokságot; ezt is agyonlőtték, következett a másik, a kit szintén lelőttek. A zászlótartó is elesett, s egy közlegény mentette meg a zászlót. Mi visszavonultunk, két tiszt és 175 katona maradt a zászlóaljból. Küldtek Medole ellen ujabb csapatokat is, de mindig olyan csekély erőt, hogy óriás veszteséggel visszavonulniok kellett. Medole bevétele után Mac Mahon hadteste könnyen kifejlődhetett, a magaslatról teljesen uralta a helyzetet s az ütközet sorsa ezen a szárnyon el volt döntve.

Ugyanekkor már Szolferinóban is dühöngött a harcz. Itt a francziák megtámadták az első hadtestet, mialatt a jobbszárnyon már Benedeket is megtámadták. Szolferinóban a hadtest gyenge előcsapatai két óra hosszat védekeztek a sokszorta erősebb ellenség ellen. Ferencz József kilencz óra tájban érkezett a Volta dombra s ámbár a már vivott harczokról mitsem tudott, látva a francziák előnyomulását, kiadta a parancsot az általános, döntő ütközet megkezdésére. Legelőbb Wimpffen hadseregének kellett előnyomulni, hogy a czentrumot megoltalmazhassa.

Tiz óra tájban valóban gyilkos módon dühöngött a harcz Szolferino körül. A katonák oly elkeseredéssel küzdöttek, hogy sokan, a kiknek elfogyott a töltényük kővel kezdték dobálni az ellenséget, Kevéssel ezután az ellenség áttörte az osztrák sereg középpontját s ezzel a később bekövetkezett lassu visszavonulás elkerülhetetlenné vált. A solferinoi ütközetben a legnagyobb hőstettet Edelsheim Gyulai báró a mostani-nyugalmazott hadtestparancsnok és aradmegyei birtokos vitte véghez, a ki akkor ezredes volt. Hajnalban parancsot kapott, hogy egy osztály huszárral a jobb szárny védelmére menjen. A saját kérdésére azonban megengedték neki, hogy egy nagyobb csapattal az ellenség balszárnyát megkerülje. Négy század huszárral tehát elindult és a francia chasseurköket több rohammal szétverte, a Decaen hadosztály tirailleur-jeit visszaverte, egy másik Chasseurezredet is tönkretett, több izben erősen összecsapott az ellenséges gyalog és lovascsapatokkal, mig végre „megfogyva bár, de törve nem" vissza érkezett. Ez a hősiett az emlitett négy századnak 8 tisztjébe, 165 emberébe és 186 lovába került. Ezután a Mensdorw lovashadosztály próbálta meg küzdelemre birni a franczia lovasságot; órákon át állt a hadosztály a tüzben és fedezte a küzdő gyalogcsapatokat.

Benedek tábornok ekkor San-Martinonál diadalmasan leverte az ellenséget és uj fordulatot adott az ütközetnek. Diadala fényes volt, mert 13—14,000 emberrel 21,320 főnyi sereget vert le.

Időközben azonban a központban teljesen megváltozott a helyzet. A sereg derekának attörése után a császár még korántsem adta fel a reményt a győzelemre, mert voltak pihent és teljesen felszerelt tartalékcsapatai. De délután 2 órakor megérkezett a főhadiszallásra Wimpffen gróf vereségének hire, a mi végkép döntött a visszavonulás felett.

Hősi küzdelem közt közeledett az ütközet a vége felé Több ezredparancsnok élén esett el az ellenség golyóitól.

Délután felé kor óriási zivatar tört ki. A menydörgése felülmulta az ágyuk bömbölését s a villám félelmes, kisérteties fényt szórt a vértől párolgó csatatérre, Ez lehetetlenné tette a küzdelem megujitását s igy teljes rendben kezdetét vette a visszavonulás.

Az örökké emlékezetes ütközetben osztrák részről 12,957, a szövetséges seregek részéről 14,315 ember esett el.

les. Mint elhalt az állitási lajstromból törültetett 53 és mint más helyen illetőséget nyert 2 hadköteles.

— **Kedvezmény.** A bel- és közlekedésügyi miniszter elhatározták, hogy a hazai tüzoltókészülék-gyárosok tárgyait dijmérsékléssel fogják szállittatni. Ez is reábirhatja azon községeket, hol még tözoltószerek nincsenek, az ilyenek beszerzésére.

— **Arany árkeletpótlék juliusban.** A vámilletékeknek ezüstben történő fizetésénél vagy biztositásánál szedendő árkeletpótlékot a magyar pénzügyminisztérium, az osztrák pénzügyminiszteriummal egyetértőleg, a jövő hó folyamára 18 százalékban állapitotta meg.

— **Halálozás.** Néhai Vukovits Sebőnek, a 48-iki magyar igazságügyminiszternek, özvegye kedden reggel elhunyt Petrisen, Aradmegyében. Ott lakik veje, Ürményi Pál cs. és kir. kamarás s az ő birtokán halt meg az özvegy hosszas szenvedés után. Vukovitsné Dadányi leány volt; utolsó akaratához képest nagy egyszerűséggel temették el. — Béke poraira!

— **Jótékony eső** áztatta meg kedden délutáu az aradi hegyalját. Itt esőre már régen volt szükség s mivel most az egyszer a zápor nem volt jéggel vegyes, nagyon hasznára váit a szőlőnek s a gyümölcsöknek.

— **Adófizetők figyelmébe.** Figyelmeztetjük az adófizető polgárokat, hogy miután az 1889. évre kivetett adók a fegyveradó kivételével előirattak, adókönyvecskéiket az előirt adók összesitése végett augusztus hó 15-ig a városi adóhivatalnál okvetlenül bemutassák, különben birság vettetik ki reájuk.

— **Jogász-juliális.** Az első juliális, melyről hirt adhatunk, az Aradon tartózkodó egyetemi polgároké lesz, melyet a jövő hó elején fognak rendezni. Az egyetemi polgárok igen fényes, de e mellett kedélyes mulatságot akarnak összehozni a városligetben, melyet ez alkalommal pazarul feldiszitenek. A rendezőség már féligmeddig megalakult s nagy buzgalommal hozzálátott a teendők elintézéséhez. Ma délután 6 órakor is tartanak értekezletet a „Fehér Keresztben, hová az érdekelt egyetemi polgárokat lapunk utján is meghivják.

— **Születtek, meghaltak.** Aradváros területén az elmult héten született 27 csecsemő (12 fi, — 15 leánygyermek), elhalt a városi lakosságból 15 egyén (10 fi, — 5 nőnemű.) A népesedési eredménye szerint igen kedvező volt a lefolyt héten. A születések évi arányszáma 35·7, a halálozásoké 19·8 pro mille.

— **Siketnémák vizsgája.** Az aradi siketnéma-iskola növendékei ma reggel teszik le az évzáró vizsgát és pedig a Kossuth-utczai iskolahelyiségben. Az érdekes vizsgálatra ismételten felhivjuk a közönség figyelmét.

— **Az aradi kereskedő ifjak társulata** tegnap este tartott választmányi ülésében felmerült az egyleti helyiség kérdése miután a szerződés f. évi október hó 1-ével lejár. E kérdés megoldása bizott ágra bizatott, melynek feladata lesz alkalmas helyiséget keresni. A bizottság ez uton is felkéri mindazokat, kik netán ily helyiséggel rendelkeznének, ezt Gebhardt István egyleti pénztárnok urnál mielőbb bejelenteni sziveskedjenek.

— **A kanyaró** — mint levelezőnktől értesülünk. — Elek községben járványosan fellépett és egy hó óta szedi áldozatait. A mi annál nagyobb baj, mivel a községi orvos meghalt, a járási orvost pedig még nem nevezte ki a főispán. A megyei hatóság a szükséges óvintézkedéseket a járvány továbbterjedésének meggátlására már megtette.

— **Az állami felső leányiskola** első osztályában az évzáró vizsgálat ma reggel 8 órakor veszi kezdetét. Holnap a második osztálybeli növendékek vizsgáznak.

— **A csanádi egyházmegyéből.** Latzkovics Adám, végzett theologus, püspöki tollnoknak neveztetett ki. — A temesvári papnöveldei templomban Németh József felszentelt püspök szerdán reggel Ambró Mihály, Babinszky József, Werler Péter, Galler Kristóf, Bezdán József, Ujtz Miklós és Tamássy Lajos végzett theologusokat alszerpapokká szentelte. Csütörtökön a nevezettek szerpapokká, szombaton reggel pedig áldozárokká szenteltetnek fel.

— **Uj körorvos** Eleken az elhunyt Seyfried Ernő dr. helyébe Riesinger János dr. vadászi orvost választották meg körorvosnak, a ki már a napokban elfoglalja állását.

— **Városi Gizella** leánynevelő intézetében a zárvizsgálatokat tegnap délelőtt befejezték. A növendékek mindenből kitünő feleleteket adtak, a miért Vizer Péter, az iskolaszéktől kiküldött vizsgabiztos a tulajdonosnőnek gratulált s a leánykákhoz szép buzgó beszédet tartott. — Az iskola ma a városligetben junialist tart.

— **Blaha Lujza B.-Gyulán.** Nincs most boldogabb társulat a vidéken, mint Aradié, mióta Blaha Lujza emelő szárnyai alá jutott, a ki diadalmas körutat tesz velök — pénz és virágzápor között. Legutóbb Csabáról Gyulára ment át a társulat a magyar népmuzsa fölkentjével. „Városunk közönségét — irják onnan — már napokkal előbb fölvillanyozta a hir, hogy Blaha Lujza, a kinek művészetében még eddig nem volt alkalmunk itthon gyönyörködni, művészi körutjában. Aradi Gerő szintársulatával, nálunk is vendégszerepelni fog. Blaháné, hugával egyett, e hó 20 án, kocsin jött át. B.-Csabáról s Göndöcs Benedek apát vendégszerető házánál szállt meg. A művésznő négy estén lépett föl: 20-án „Az ingyenélők“, 21-én „Suhancz“, 22-én „Király fogás“ és 23-án „A parasztkisasszony“ darabokban. mindannyiszor zsufolt ház előtt A közönség minden föllépténél elhalmozta virágokkal, koszorukkal és tetszésnyilvánításával. Az előadások a városi népkert helyiségében most épült diszcsarnokban folytak le, a hol ez alkalommal volt először nyilvános előadás.“

— **Szülésznő kerestetik.** Pernyávában egy szülésznői állás, a mely 250 frttal van javadalmazva, üresedésbe jött. A pályázati kérvények julius hó 9-ig nyujtandók be Salacz Gyula polgármesterhez.

— **Tüzek Aradmegyében.** Kereken Danilla Abrahám kárára egy ház leégett. A kár 260 frt. — Kurticson Morodán Stefán házát hamvasztotta el a tüz; a kár 120 frt, az épület biztositva volt. — Ottlakán Laszk György háza esett martalékul a dühöngő elemnek; a kár 300 frt az épület 280 frt erejéig biztositva volt. — Galsán Kolp Károly háza égett le. Hogy mi volt a tüz keletkezésének oka, azt sem az előbbeni három esetnél nem sikerült még eddig kideriteni.

— **Féltékenység átka.** Alig egy évig élt Németh József rittbergi fiatal földmüves fiatal csinos feleségével, Tóth Lidiával boldog házasságban, midőn megszállta a féltékenység ördöge, folyton kinozta vádjaival. Az asszony végre megsokalta a folytonos vádakat, elhagyta férjét és visszatért szülői házába. Németh, ki nejét igazán szerette, egyre hivta vissza, a szép Lidia azonban már mit sem akart hallani a visszatérésről. Mult évben egy ködös novemberi napon találkoztak. Németh ismét kérte nejét, hogy jöjjön vissza, mire Lidia tagadó választ adott; ekkor Németh revolvert rántott elő nejére majd saját magára irányozván a fegyvert szájába lőtt. Tóth Lidia sértetlen maradt. Németh József azonban két hónapig feküdt a helybeli kórházban A tegnapelőtti végtárgyaláson Tóth Lidia kijelenté hogy férjének megbocsát és megbüntetését nem kivánja. A kir. ügyészség azonban megbüntetését gyilkosság kisérlete miatt kérte. A temesvári kir törvényszék Németh Józsefet a szándékos emberölés kisérletében találta vétkesnek és tekintettel az enyhitő körülményre, 2 évi fegyházra itélte el. Ugy a vádlott, mint a kir. ügyész az ítéletet felebbezték.

— **Zárvizsga.** Maros-Szlatinán Munk H. és fiai gőzfürésztelepén a tulajdonosok által alapitott s fenntartott gyártelepi magyar népiskolában a zárvizsga e hó 22-én az összes hivatalnokok, szülők s több vendég jelenlétében folyt le. Az alig két év óta fennálló népiskolában annyira meglepően bemutatták a növendékek szabatos feleleteikkel fáradhatatlan, ügybuzgó s fiatal tanitójuk — Prinz Fidél ur — vasszorgalmát, hogy a tanügy iránt érdeklődő nagyszámban jelen volt közönség a legnagyobb öröm és megelégedés közepette üdvözölte az érdemdus s a magyarosodást terjesztő tanitót.

— **Bucsuhál Eleken.** Mulatságra készülnek Eleken, bucsubálra, mely a jövő hó 2-án folyik le és pedig ha az idő kedvezni fog, az iskola udvarán, szabadban, ha pedig nem, a Niedermayer-féle kávéházban. A mulatságon, melyre sokan készülnek át Aradról is, a zenét Hegedűs Ferkó kisjenői zenekara fogja szolgáltatni.

— **Nagy alapitvány.** Karlóczán Petrovics püspök g. kel. patriárka helyettes és a konzisztórium tagjainak jelenlétében a meghalt Angyelics patriárka testvére 300,000 frtot ajánlott fel egy Karlóczán emelendő gimnázium és papi szeminárium épitésére. Az összeget is azonnal átadja, mihelyt a kormány megadja az engedélyt az épitkezésekre.

— **Gyilkossági kisérlet 4 krajczárért.** Egyik cserői korcsmában Hincs János Borsi Istvánnal nagyban eregette a blattot, miközben Hincs társától elnyert négy krajczárt. Ezért Borsi méregbe jött és Hincset ugy hamarosan nyakon terentette. De Hincs sem volt rest, mert előragadta revolverét s azzal Borsi-a lőtt. Borsi sulyosan megsebesitve rogyott össze. A lövöldöző kártyást a csendőrök elfogták.

— **Háromszáz éves lovas.** Szegeden, a napokban ráakadtak egy körülbelül háromszáz évvel ezelőtt elhunyt ember csontvázára mely mellett egy lónak csontjai hevertek. Ezek közt ott volt a régi formáju kengyelvas, a lovas csontlábánál a sarkantyu, mellette középkori fegyvernem és egy jókora, a törökvilág idejéből való török aranypénz. Valószinű, hogy a törökuralom idején fektették bele a homokba a lovast paripájával együtt: török volt-e, magyar volt-e, azt nem árulja el a nagy, megrepedt koponya. Az érdekes leletet Kiss Ferencz szegedi állami erdész födözte föl.

— **Fegyveres rablók** garázdálkodtak a multkoriban a kladovai erdőben és Radna környékén. Az aradi csendőrségtől Kiss László hadapród kiment a szinhelyre s ott hosszas fáradozás után három ilyen fegyveres rablót, névleg Vella Györgyöt, Simandán Miklóst és Gyáda Jánost elfogta és behozta Aradra. A rablók ugyan azt állitották, hogy ők puskáikkal vaddisznókra vadásznak, de ezt a csendőrök nem hitték el nekik s igyekztek őket minél előbb ártalmatlanokká tenni.

— **Csuful elpáholták** O Szent-Annán Tyirityán Juon odavaló gazdát. Négy ólmos bottal felfegyverkezett ember, névleg Szeretl Stefán, Szvett Gligor, Vurtics Vazul és Szkulán Józsa rárontott, őt csaknem agyonverték. A veszedelmes embereket, kik tettőket bevallották s azt mondották, hogy bosszuból verték el Tyirityánt, a csendőrség letartóztatta.

— **A temesvári szeszgyárak.** A „Friedmann és Steinbach“ továbbá a „Friedmann Mór és fia“ tulajdonát képező temesvári szeszgyárakat — mint biztos forrásból értesülünk — egy frankfurti konzorczium megvette.

— **Gyermeggyilkos anya.** Zsivkovics Zsófia, egy csztrovaszigeti iparos 19 éves csinos leánya törvénytelen ágyból gyermeket szülvén, a tiltott szerelem ezen gyümölcsét megfojtotta és a Dunába dobta. Mikor tette napfényre került, megszökött Most a biróság nyomozólevelet adott ki ellene, a mely nyomozó levél tegnap az aradi rendőrségnek is megküldetett.

— **Apró bünügyek a megyében.** Zárándon Varga Vasilitól és Varga Jánostól 2—2 lovat elloptak. — Eleken szintén elhajtottak két lovat a legelőről. — Szentannán Schauer György udvarába két tolvaj hatolt be. Egyiket, a kit Prisán Petrunak hivnak és foglalkozására csavargó, Schauer megfogta, de a másiknak sikerült elmenekülni. Schauer a tolvajtól több ütést is kapott. Prisánt letartóztatták, társát pedig keresik. — Alcsillen nem igen tudják megbecsülni az arany értékét. Halmzsán J. ugyanis Alcsillen ellopott Farkas Allexietől egy értékes arany melltűt és azt eladta egy Zsarkuczán nevü embernek — 34 krért. Most azonban a biróságnak gyűlik meg a baja az arany kótyavetyélőjének. — Brusztureckena legelőről 15 db sertést elhajtottak. — Nádason Bitang György éjjeli őrt, midőn hivatalos funkcióját teljesitette volna, Ilecskó Tódor és Mikulicsa György véresre verték. A tetteseket elfogták. — Zámon a fatelepről 18 erdélyi oláh 13 távirdaoszlopot ellopott. Ezeket is letartóztatták.

— **Árverés az indóháznál.** Az aradi pályaudvaron ma reggel 9 órakor fogják elárverezni a kiváltatlan szállitmányokat.

HAZÁNK ÉS A FŐVAROS.

— **A kormányelnök nyaralása.** Mint irtuk Tisza Kálmán kormányelnök a nyár folyamán a bádeni fürdő-kurát akarta használni rheumatikus baja ellen, de e tervéről lemondott. Az orvosok Báden mellett ajánlták neki Wiesbadent s Gasteint is; de a kormányelnök abban állapodott meg, hogy egyikbe sem megy. E helyett a delegácziók után visszavonul pihenni geszti kastélyába s aztán alkalmasint tengeri fürdőbe megy az idén is, mint az előbbi években tette.

— **Egy öreg ember öngyilkossága.** Sár-Szent-Miklós fejérmegyei község nyugalmát egy öngyilkosság zavarta meg. A mult csütörtökön délután egy tisztességesen öltözött öreg ur érkezett a faluba és bekopogtatott Boka József földmives házába, szállást kérni egy éjszakára, mert — mint mondotta — agybaja ellen akar enyhülést találni s ezért orvosi tanács folytán faluzni jár. Az egyszerű emberek szivesen fogadták és átengedték neki egyik szobájukat. — Másnap az egész ház népe már kora reggel mezei munkára ment ki; az öreg, mint szemtanuk állitják, egész nap irt. A háziak este haza jövén, fáradtan csakhamar nyugalomra tértek. Reggel 4 órakor azonban lövés dördülése riasztotta fel őket álmukból s a mint az udvarra siettek, ott látták az öreg urat a szederfa alatt. Mellette egy hatlövetű forgópisztoly hevert, homlokából pedig sűrűen szivárgott a vér. Még élt s csak délben halt meg. Az öngyilkosnak holmijait a hatóság átkutatta s ládajában egy teljes halotti ruhát talált. Holmijai között találtak egy jegyzőkönyvet „Vári Nagy Vilmosé“ felirással, a jegyzőkönyvbe bele volt irva a „Temetésre szól az ének“ czimü költemény is. Azonkivül minden egyes ruhadarabján felirásos papiroszeletket találtak, igy például az egyik fehér igen: „Ebbe öltözt essenek, ha meghaltam“, egy törülközőn: „Ezzel törüljenek meg és legyen azé, a ki megteszi.“ Ruháját a sár-szentmiklósi református tanitónak, fehérnemüit pedig szállásadójának hagyta. Egy levelet is hagyott hátra 10 frttal, ez szallásadójára volt czimezve és ebben azt irja, hogy elviselhetetlen agybántalma kergette őt halálba. Egy másik levelet, melybe 45 frt volt téve, Forgács Endre sárbogárdi ev. ref. lelkészhez intézett s ebben intézkedik temetéséről. A holttestet felboncolták és ugy találták, hogy az öreg agylágyulásban szenvedett Az öngyilkos a környéken teljesen ismeretlen s leveleiből is csak az tünik ki, hogy Budapesten rokonai vannak.

— **A kustozzai csata emléknapját** — mint Munkácsról irják — nagy ünnepélyességgel érte meg e hó 24-én a 65-ik gyalogezred Munkácson székelő zászlóalja. Délelőtt a főtéri templomban hálaadó isteni tisztelet volt a tisztikar, a legénység, a városi testületek és hatóságok képviselőinek jelenlétében. Délben a tisztikaszinóban bankett volt, melyen Wogenburgi Perriu alezredes mondott hatásos felköszöntőt meg emlékezvén a diadalmas hadjáratban történtekről. Utána Merényi Károly polgármester a magyarérzelmü tisztikarra ürítette poharát. A délután a legénységé és a nagy számban behivott tartalékosoké volt. Az alezredes vacsorát és bort osztatott ki a legénység között, s ez megfeledkeve a gyakorlatok szenvedéseiről, czigányzene mellett járni lelkesülten a csárdást. Ekkor a tisztikar, élén az alezredessel megjelent a kaszárnya udvarán. Előlépett erre a sorsból egy napbarnitotta arczu rezervista, leemelte fövegét, és sikerült beszédben üdvözölte a tisztikart, hangsulyozván, hogy nem a fegyelem, hanem a szeretet és ragaszkodás az, mely a legénységét a tisztikarhoz csatolja. Az alezredes e szavakra magyar érzelmektől áthatott beszédben válaszolt, s következőleg végezte. „Mindnyájan egyért mindenünket! Fogadjuk meg, hogy életünket, vérünket adjuk a forrón szeretett magyar hazáért.“ Riadó éljenzés fogadta a lelkes tósztot, s az ünnepély csak késő este ért véget.

— **Rövid hirek.** Ujvidékről elentik, hogy Petrovics Bazilian, a patriarchatus administratora, a mozgalmas időkre való tekintettel, a szerb egyházi kongresszusnak a jövő évre való elhalasztását inditványozta s a kormány ez inditványt elfogadta. — Széchén városa határában szintén mutatkoztak sáskák, de rögtön vagy nyolczezer ember állt neki s rövid idő alatt teljesen kiirtotta a pusztitó hadat. —

KÖZGAZDASÁG.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara teljes ülése.

(Junius 26.)

Grünwald Ferencz elnöklete alatt kereskedelmi és iparkamaránk ma délután 5 órakor tartotta rendes havi ülését, melynek lefolyásáról a következő tudósitást adjuk:

Elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesitők kinevezése után üdvözli ifj. Kristyóry János ujonnan belépő kamarai beltagot. Ezután a titkár terjeszti elő szokásos jelentését a kamarai iroda tevékenysége és ügyforgalmáról, mely utóbbi szerint az utolsó teljes ülés óta beérke ett 392 ügydarab. Kamarai illeték fejében pedig 1104 frt 4 kr szállittatott be.

A fontosabb ügyiratok előterjesztése alkalmával bemutattatott egy miniszteri leirat, mely szerint az aradi országos vásárok időtartama 8 napról 4 napra szállittatott le. Miután a helybeli lapokban a polgármester részéről ezzel ellenkező hirdetés jelent meg, az elnök felkéretett, hogy ezen ügyet a polgármester urral személyes érintkezés utján hozza tisztába.

Következett a napirend. Ennek első tárgyát a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszternek azon intézménye képezte, mely szerint az 1889. évi XVIII. t.-cz. 2. §-a értelmében megállapitott uj ügy- és személyzeti beosztás következtében a kamarát összes ügyeivel és személyzetével együtt f. é. junius 15-étől kezdve a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium hatáskörébe helyezi át. A miniszteri intézmény tudomásul vétetvén, a teljes ülés Baross Gábor kereskedelemügyi m. kir. minisztert uj állásában feliratilag üdvözölni határozta, egyszersmind arczképét is az ülésterem számára megrendelte.

Ugyanezen miniszterium véleményt kért a kamarától, vajjon megengedje-e, hogy Csanádmegye területéhez tartozó Nagy-Majláth község heti vásárját keddi napról pénteki napra helyezz át. Mielőtt a kamara ez ügyben érdemleges véleményt nyilvánitana, szükségesnek találta, hogy a kért áthelyezésre nézve a szomszédos vásárjogositott községek meghallgattassanak.

Mező-Kovácsháza és Magyar-Bánhegyes községek képviselőtestületi határozattal megengedték, hogy az ottani heti vásárokon nem helyben lakó iparosok is árulhassanak bármiféle iparczikkeket Csanádmegye alispánja részéről tett kérdés folytán a teljes ülés ezen határozatok jóváhagyását véleményezi.

Mezőhegyes község képviselőtestülete hasonló határozatot hozott, melyre Csanádmegye alispánja szintén véleményt kér. Ezen ügyben a makói ipartestület azon kérelemmel fordult a kamarához, hogy a mezőhegyesi hetipiaczokon csak csanádmegyei iparosoknak legyen szabad iparczikkeket eladni — A közös bizottság a makói ipartestület kérvényének figyelmen kivül hagyásával községi képviselőtestületi határozatot minden megszoritás nélkül jóváhagyatni ajánlja, mihez a teljes ülés is hozzájárul.

Aradmegye alispánjának átirata folytán, melyben ez véleményt kért arra nézve, hogy egy a megye területén felállitandó magán-zálogintézetnek külön arany, ezüst és ékszerek után és külön egyéb ingóságok után mily százalék szedése engedélyeztessék — kimondta a teljes ülés, hogy arany, ezüst és ékszerek után 12 százalék, egyéb ingó zálogtárgyak után pedig 18 százalék szedését véli engedélyezhetőnek.

Ezzel a napirend kimeritve lévén, felvéttetett még azon kérdés, nem volna e helyén való, ha a kamara is felszólalna egy kerületi királyi táblának Aradra helyezése érdekében. A teljes ülés ezen ügyben indokolt felterjesztést intéz az igazságügyi m. kir. miniszterhez, mely pártolás végett a kereskedelemügyi m. kir. miszternek is megküldendő lesz.

Bemutattatott az orosházi ipartanodai bizottságnak kérvénye az ottani tanonczmunka-kiállitás jutalomdijaihoz hozzájárulás iránt. A kamara ezen czélra 25 forintot szavazott meg.

A nagyváradi ipartársulat pártolás végett megküldte a miniszteriumhoz intézett felterjesztését az ipartörvény 101. §. d) pontjának olyatén értelmezése iránt, hogy a képesitéshez kötött iparágakra a munkakönyvek csakis szabályszeru tanonczbizonyitványok felmutatása mellett adhatók ki. — Az ipartörvény 101. §-nak d) pontja csakis a nem képesitett iparágakra vonatkozván, mint ilyen szükséges, miért is a kamara annak módositását nem pártolta.

Az elnök inditványára elhatároztatott, hogy a kereskedelemügyi m. kir. felkéressék, miszerint az Arad és Paulis közti személyi viteldijat a zónarendszer életbeléptetése után is a mostani jegyfüzetek árában, vagyis II. osztályban 30 kr, és a III-ik osztályban 20 krban állapitsa meg.

Végül tárgyaltatott Eliás Armin alelnök inditványa, hogy a kamara kérje fel a keresk. miniszteriumot a most használatban levő vasuti fuvarlevél-ürlapkészletek felhasználhatására egy évi időt engedélyezzen, illetve az államnyomdából kikerülő uj fuvarlevél-ürlapok kötelező használata tárgyában kiadott rendeletét iiy értelemben módositsa.

Tekintve, hogy a miniszteri rendelet szerint a régi fuvarlevél ürlapok csak folyó évi julius hó 1-ig használhatók, a kamara a felirást késettnek találta, azonban kérni fogja, hogy az el nem használt fuvarlevelek bélyegezési dija térittessék legalább vissza.

Ezzel a teljes ülés véget is ért.

Aratás előtt.

Már csak igen rövid idő választ el az időponttól melyben az aratás az egyes országokban kezdetét veszi és ez okból különös érdekkel birhat a gabnakivitel eddigi eredményeinek összehasonitása a mult év megfelelő adataival. Az előttünk fekvő adatok a monarchia idei gabnakiviteléről ennek örvendetes emelkedése mellett tanuskodnak. A hivatalos adatok eddig egész márczius végéig terjednek és igy magában foglalják a folyó év első évnegyedének gabnakiviteli eredményét. Az eredmény összehasonlitva a mult évi adatokkal a következő:

	1889	1888
	métermázsa	
Buza	580,481	460,000
Rozs	40,800	1,880
Arpa	787,400	784,200
Zab	113,000	73,500
Tengeri	198,600	24,400
Liszt	447,100	419,700

Az eredmények tehát határozottan kedvezőknek mondhatók, mert az összes gabnanemüeknél kiviteli többlet konstatálható. Figyelemre méltó, hogy a bevitel már oly mély niveaura süllyedt, melyen az 1848-iki év óta nem állott. Importáltatott ugyanis:

	1889	1888
	métermázsa	
Buza	1830	2100
Rozs	3400	7580
Arpa	8810	13,3000
Liszt	162	260

Megjegyzendő, hogy rozs többnyire Oroszországból importáltatott még pedig Csehországba. Várható, hogy a campagne többi részeiben, valamint a rövid idő alatt kezdődő uj aratási évben is kedvezők maradnak a kiviteli viszonyok, a mi azonban természetszerüleg nemcsak aratásunk alakulásától, hanem Európa többi részeinek és részében Észak-Amerika aratási eredményeitől is függ. Abban a helyzetben vagyunk, hogy az egyes országok várható aratási eredményéről áttekintést nyujthatunk, hogy közleményünk az időjárás további alakulása által, már alig fog emlitésre méltó változást szenvedhetni.

Monarchiánkban a kilátások középszerűek. A buzatermés az átlagosnál valamivel kisebb lesz, de annál kecsegtetőbbek a rozs- és árpatermés kilátásai A mi Németországot illeti, mely ország első sorban van, hivatva rendelkezésre álló kiviteli mennyiségünket felvenni és a mely minden vámemelés daczára bizonyos mennyiségü külföldi gabna hozatalára minden körülmények között kényszeritve van, ez országból ujabb időben komoly panaszok érkeznek a vetések állásáról, mely tény kiviteli viszonyainkra nézve a legnagyobb jelentőséggel bir. Különösen Németország keleti részében határozottan hiányosnak igérkezik az aratás. Rosz hirek érkeznek Oroszországból is, mely Európában legnagyobb versenytársunk. Dél-Oroszországban a szárazság nagy károkat okozott és az ország belsőbb részeiben sem igen kedvezők a kilátások. Annyi már most is bizonyosnak látszik, hogy Oroszország idei kiviteli tevékenysége sokkal gyengébb lesz, mint volt az utolsó campagneában. Franczia országból azonban meglehetősen kielégitő hirek érkeznek, Romániába is jó aratásra számit, de ezáltal még jobban fogja érezni a monarchiánkkal folytatott vámháboru következményeit. Meglehetős jól fog sikerülni az aratás Belgium, Angolország és Indiában. Eddigelé tehát jogositva vagyunk felteni, hogy gabnakivitelünk az uj campagneban is elég kedvező lesz és bizonyára óhajtandó, hogy e feltevés teljes mérvben valósuljon.

— **Magyar vasuti kötelék.** F. é. julius hó 1-sével magyar állomásokról Aet-Carbeba rendelt szalmaküldeményekre nézve a visszavonásig legkésőbb azonban egyelőre f. évi deczember hó végéig való érvényességgel különösen mérsékelt viteldijak lépnek hatályba, melyek egyidejüleg a „Vasuti és Közlekedési Közlönyben“ számszerint közzététetnek. Budapest, 1889. junius hóban. M. kir. államvasutak, egyszersmind az érdekelt köteléki vasutak nevében.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Szesz-üzlet.** —

(Junius 26.)

(B.) Szesz Készáru nagyban 49 50—75, kicsinyben 50.25—, hordó nélkül pr. 100 Liter %, 35 frt fogyasztási adóval.

— **Budapesti gabnatőzsde.** —

(Junius 26.)

Gyenge kinálat, mérsékelt vételkedv. Forgalom 15000 mm. Őszi buza 7.41—42. Juniusi tengeri 4.63—63. Juli—augusztusi tengeri 4.74—76. Őszi árpa 5.02—05.

Hivatalos árfolyam

a budapesti áru- és érték tőzsdén 1889. évi junius hó 26-án,

Magyar aranyjáradék 4. sz.	100.50
magyar papirjáradék 5,	94.60
magyar vasuti kölcsön	143.—
magyar keleti vasuti államkötv	100.—
magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	—.—
magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	112.75
magyar földtehermentési kötvény	105.—
magyar földtehermentesités kötv. záradék	105.—
Temes-bánáti földtehermentési kötvény	105.—
Temes-bánáti földterhementési kötv. zár.	105.—
Erdélyi földterhementesitési tkövény	105.—
orvát-szlavon földtehermentési ntesiköt v.	105.—
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvény	100.—
Magyar nyeremény-sorsjegy kölcsön	140.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	126.—
Osztrák járadék papirban	83.50
Osztrák járadék ezüstben	85.75
Osztrák járadék aranyban	109.—
1860-iki osztrák államsorsjegy	141.—
Osztrák-magyar bankrészvény	904.—
Magyar hitelbankrészvény	314.75
Osztrák hitelintézeti részvény	301.50
Cs. és ki. arany	5.64
20 frankos arany (Napoleon d'or)	9.46
Német birodalmi márka	58.25
London	119.25
20 márkás arany	11.66

Felelős szerkesztő:

HINDY ÁRPÁD.

BUDAPESTI TŐZSDE.

Junius 24-én.

	Pénz	Áru
M. kir. aranyj. adóment. 4%	101 60	101 90
„ „ papirjáradék adóment. 5%	94 25	94 55
M. vasuti köl. 120 frt o. é. (300 fc.) 5%	145 25	146 —
M. v. köl. 120 frt egyes dbkban	145 25	146 —
M. 1869. kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	99 50	100 —
M. 1873. kel. ár. v. szb. (els.) adóment. 5%	119 —	120 —
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	115 —	115 50
M. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt	138 50	139 50
„ „ 50 frt drbja	138 50	139 50
Tiszai s szegedi kölcsön 4%	126 50	127 50
M. k. földtm. kötvények 5%	104 75	105 25
„ „ „ „ 1867. zárad 5%	104 75	105 —
M. k. földtm. kötvények temesi 5%	104 75	105 —
„ „ „ „ 161. zárad. 5%	104 50	105 50
M. k. földtmi kötvények hvrváthorsz. 5%	104 —	— —
M. k. földtm. kötvények erdélyi 5%	104 50	105 —
„ „ „ erdélyi jelz. urb. vk, (100 fra 5%	98 50	99 50
Szőllődézsmavált. kötv. (100 frt) 5%	99 —	100 50
Pest vár. kölcsöne 1870. évből 6%	159 75	107 —
„ „ „ 1871. évből 6%	107 —	109 —
Budapest föv. 1880. kölcsöne 6%	100 —	100 25
Budapesti bankegyes. részvényt.	100 —	100 50
Magy. ált. hitelbank	281 —	281 50
Magy. jelz. hitel. II. kib. in. elismv.	— —	— —
Magy. lesz. s pénzváltóbank	99 25	99 50

	Pénz	Áru
Magy. orsz. bank részvény-társaság	— —	— —
Osztrák hitelintézet	311 —	311 20
Osztr.-magyar bank	880 —	885 —
I. magyar iparbank	153 —	155 60
Pesti magy. keresk. bank	712 —	715 —
Bécsi bizt. társulat	168 —	17 —
Bécsi élet- s jár. bizt. társ.	215 —	— —
Első magy. általános bizt társ.	3140 —	3150 —
Foncière pesti bizt. társ.	66 50	67 —
Magyar-franczia bizt. társ.	— —	160 —
Pannonia visszb. társ.	945 —	955 —
Concordia malom	528 —	531 —
Első budapesti malom	1045 —	1050 —
Erzsébet malom	242 —	244 —
Hengermalom	595 —	600 —
Lujza malom	252 —	255 —
Molnárok és sütők mal.	353 —	35u —
Pannonia malom	755 —	760 —
Viktória malom	130 —	132 —
„Adria" m. tengeri hajó	— —	— —
Alföld-fiumei vasut 5%	175 50	176 50
Bátaszék-domb.-zákány vasut	— —	— —
Déli vasut 5%	— —	— —
Északkeleti vasut 5%	154 50	155 50
Erdélyi vasut 5%	194 50	195 50
Győr-sopron-eberfurti v.	— —	— —
Kassa-oderbergi vasut	142 —	143 —
Magyar galicziai vasut	160 50	161 60
M. ny. v. (sz.-győr-grác)	157 60	158 —
Osztrák államvasut 5%	232 50	233 —
Pécs Barcsi vasut 5%	188 —	189 —
Tisza vidéki vasut 5%	246 —	248 —
Osztr. dunagőzhajózási	— —	— —

	Pénz	Áru
Pesti közuti vaspálya	403 —	405 —
Pesti közuti vasp. élvezet-jegyek	110 —	215 —
Budepesti III. ker, takarakp.	108 —	110 —
Országos központi	452 —	457 —
Pesti hazai első	7325 —	7525 —
Egyesült Budapest fővárosi takp,	452 —	455 —
Magyar ált, takarékp, részvény	88 —	89 —
Alagut	145 —	147 —
Általános waggon kölcs. társaság	69 —	72 —
„Franklin"-társulat	198 —	200 —
Ganz és társa vasön, és gépgyár	826 —	830 —
Geschwindt-féle szeszgyár	330 —	332 —
Gyapjum, és biz, I. magyar	246 —	250 —
Keresk, épülete	675 —	— —
Könyvnyomda „Athaeneum"	444 —	448 —
„ Pesti	1070 —	1100 —
Kőszénb. és téglagy, (Drasche)	221 —	222 —
Nemzetközi waggon-kölcsön-részvénytársaság	59 —	60 —
Pesti építő-társaság	— —	— —
Rimamurány-salgótarj, vasutrvtrs,	100 —	101 —
Salgótarjáni kőszénb,	171 —	172 —
Schlick-féle vasö. és gépgyár	152 —	154 —
Schlick-féle vasö, és gépgy. II, kib	— —	— —
Serfőzde első magyar	810 —	820 —
Sertéshizlaló	270 —	274 —
Sóstóni kőbánya	— —	— —
Spodium- és csotlisztgyár	110 —	120 —
Szálloda-részvénytársaság	104 —	106 —
Tégla- és mészégető ujlaki	149 —	150 —
Török dohányrészvény	— —	— —
Göztéglagyár kőbányai	25 —	255 —
M. jelz.-bank ny. kölcsönkötv. 4. sz	20 —	105 50

Záloglevelek.	Pénz	Áru
M. földhitelint. papirérték 5%	102 —	102 —
„ „ „ 4%	100 —	101
„ „ „ 4%	96 75	97 —
„ „ arany v. ezüst 5%	125 —	127 —
„ jelzálogbank 5%	103 —	— —
„ „ „ 5%	101 50	102 5
Kisbirt. orsz. földh.-int 5%	102 —	102 —
Osztr.-magyar bank o. é. 5%	101 90	102 50
„ „ „ „ „ 4%	99 60	100 25
„ „ „ „ „ 4%	99 60	100 —
Pesti keresk. bank 6%	103 —	103 50
„ „ „ 5%	101 —	101 50
„ „ „ 5%	101 25	101 —
Albina tak. és hitelint. 6%	101 —	102 —
Elsőbbségek.		
Budapesti lánczhid 5%	104 —	105 —
Loyd- és tőzsde-épület 6%	99 50	— —
M. sz. k. orsz. vörös-kereszt sorsj.	— —	— 75
Osztrák vörös-kereszt-egylet	17 50	13 —
Pénznemek.		
Cs.-kir. arany (vert)	5 63	5 50
Cs.-kir. arany (kör)	5 56	5 —
Osztrák magyar 8 frtos arany	9 52	9 —
20 frankos arany	9 52	9
Osztrák és magyar ezüst	— —	— 59
Német. birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	59 10	59 06
Ném. bankp. 100 ném. bir. márkáért	59 15	59 56
Amsterdam 100 holland. frt	100 —	102 —
Páris 100 frankért	47 70	50 25
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért	47 60	50 54
London 10 font sterlingért	120 80	125 22

173 - 1 6

Alapittatott 1858. évben.

Elsőrendű vastag

magyar pörkölt

„szalonnát"

ajánl

á frt 52.— pr. 100 Ko.

ELIAS ARMIN

ARADON.

M. kir. államvasutak üzletvezetősége.

11435 szám. | III.

Arverezési hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, miszerint az üzletszabályok 6. § a értelmében elárusitandó kiváltatlan s. állitmányok (liquer, márványlap, üres hordók, ágybetét, kocsikenőcs, füszer, varrógép, stb.) Arad állomásunk kiadási raktárában **folyó hó 27-én (csütörtökön) reggeli 9 órától**, nyilvános árverezés utján eladatnak, mely árverezésre a t. közönség ezennel meghivatik.

Arad, 1889 junius 20.

Üzletvezetőség.

13

51 | 1889.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir város közönségénél a Pernyáva külváros területére szervezett 250 frt évi fizetéssel kapcsolatos szülésznői állás üresedésbe jövén, azon okleveles szülésznők, kik ezen állást elnyerni kivánják felhivatnak, hogy pályázati kérvényüket hozzám a **folyó évi julius hó 9-éig** benyujtsák.

Aradon, 1889. junius 22.

Salacz Gyula, s. k.,
kir. tan., polgármester

1791 | Kh. 889.

Hirdetés.

Arad város kapitányi hivatala részéről több helyről intézett megkeresés folytán a városi és vidéki t. cz. közönség értesittetik, hogy az aradi nyári országos vásár ez évben **julius hó 5., 6. 7-ik** napján fog megtartatni

Arad, 1889. junius 21.

A főkapitány távollétében

Bárdy,

kapitány.

Alólirott igazgatóság ezennel közhirré teszi, hogy az

Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár

(az aradi és csanádi egyesült vasutak főnti palotájában, földszint)

működését **f. évi julius hó 1-jén** megkezdi s e naptól kezdve naponta:

Leszámitol **váltókat**, előlegeket nyujt **értékpapirokra, nyerstermányokra** és **gyártmányokra**, továbbá kölcsönöket ad **telekkönyvezett földbirtokokra, házakra, közs gek** és **erkölcsi testületek szabályszerű kötvényeire** előnyös feltételek mellett. — Elfogad

betéteket

kamatozás végett s azokat

30 napi felmondásra 4%-al,

90 napi felmondásra 4½%-al kamatoztatja

A betétek a felek kivánságára a pénztár állásához képest felmondás nélkül is visszafizettetnek.

Arad, 1889. junius 22.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár
igazgatósága.

280—1—3

M. kir. államvasutak igazgatósága,

48373 szám. | C. II.

Hirdetmény.

(Magyar-osztrák-német fa- és fakéreg forgalom.)

I. pótlék életbeléptetése.

A fentnevezett, — 1888. évi augusztus 1. óta érvényes — dijszabáshoz **f. évi julius hó 1-től** számitandó érvénynyel az I. pótlék lép életbe.

Ezen pótlék tartalmazza:

1) Az árfolyam különbözeti táblázatokat, melyek szerint ugy a fődijszabásban valamint magában a pótlékban foglalt dijtételek f. évi augusztus hó 15-től számitandólag felemelendők lesznek és pedig a további intézkedésig a táblázatokban „b" alatt kitüntetett összegekkel.

2) Vámközvetitési illetékek megszabását oly fakküldeményekre nézve, a melyeknek elvámolása köbméterekbe (felölezve) rakva történik.

3) Egyes német állomások helyviszonyaira vonatkozó különleges határozmányok megváltoztatását.

4) Azon határozmányok módositását, melyek mellett a stetini dijtételek Swinemündével való forgalomban alkalmazandók.

5) Uj magyar és német állomások felvételét a különböző kivételes dijszabásokba

6) dijtételek változtatását, s végül

7) a nyomdahibák helyesbitését.

Megjegyezzük még, hogy a szóban levő — ugy a m. kir. államvasutak dijszabási osztályában, valamint a részes vasutaknál megszerezhető — pótlék utján eszközölt dijfelemelések csak f. évi aug. 15-ével lépnek hatályba.

Budapest, 1889. julius hó 20-án.

A m. kir. államvasutak igazgatósága
e kötetékben részes vasutak nevében is.

5746 Kh.

Hirdetmény.

A nagymélt. mk. belügyminiszterium 44674|VIII 1888 sz, a kelt körrendelete alapján közhirré tétetik, hogy a légkör tisztaságának megadása czéljából kötelesek a vendéglősök, korcsmárosok és berházak tulajdonossai a meleg nyári hónapok alatt az udvaron össze gült szemetet, és hulladékot naponként a rendőrség által e czélra kijelölt helyre kihordani.

Kötelesek továbbá a vendéglősök, korcsmárosok kávések és minden oly egyesületek, hol naponként többen megfordulnak az árnyékszékek pöczetartányait rendszeresen 5 százalék nyers karból és 10 százalék vasgálitz oldattal fertőztelenitení. A kutak ivóvizének tisztaságára felügyelni.

Szükebb utczákban levő, nemkülönben a csekél területü udvarral biró házak tulajdonossai kötelesek a kaput, vagy a hol kapu nincs a ház bejáróját nappal folytonosan nyitva tartani.

Minden lakó figyelmeztetik, hogy a lakásul szolgáló szobákat a meleg nyári honapok alatt este és reggel rendesen szellöztesse.

Oly házak, melyekben a belvizek az utcsai csatornába befolyással nem birnak, hanem azok befogadására az udvarban emésztőgödrök szolgálnak az emésztő gödrök szabályszerüleg kitisztitandók és 5 százalék nyers karból és 10 százalék vasgálitz oldattal fertőtlenitendők, oly házakban pedig melyek udvarából a belvizek az utczai csatornákba bevezettetnek, a folyó mindennap kiseperendő, tiszta vizzel kiöblitendő fertőtlenitendő, az udvarok naponként felsöprendők és meglocsolandók.

Minden háztulajdonos köteleségévé tétetik, hogy az árnyékszékek pöczegödreit hetenként kétszer 5 százalék karbol és 10 százalék vasgálitz oldattal minden ürszékre 2 litert számitva fertőtlenitesse.

A gyárakra nézve eddig érvényben volt, a légtisztaságára vonatkozó egészség rendőri intézkedések a gyártulajdonosok által is szigoruan megtartandók.

Mind azok kik a jelen hirdetésben foglalt közegészségügyi intézkedések ellen vétenek, az 1876. évi XIV t. cz. alapján pénzbirsággal fognak büntettetni.

Arad sz. kir. város kapitányi hivatala mint első fok egészségügyi hatóság 1889 év junius hó 19-én.

A főkapitány távollétében

Bárdy István,

alkapitány.

391|1889. tlev. 279—1·3.

Arverési hirdetményi kivonat.

A világosi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Joneszku Lazár mt. főügyésznek a m. kir. kincstár képviseletében mint végrehajtatónak vb. **id. Werner Mór** csödtömegének gondnoka: Szalay Károly aradi ügyvéd és Werner Vilmos uj Szt.-Annai lakos végrehajtási szenvedő elleni 18302 frt. szeszadó tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a világosi kir. jbiróság területén lévő ó-szt annai 2 sz. jkvben A + 1 sor (57. 58) L r, sz. a a foglalt beltelkes szeszgyári épületre 5000 frtban, a szeszgyárnak a szeszgyárnak az ó-szt annai **1888 évi november 19-én** felvett összeirási és becslési jkönyvben 1—50 tétel alatt felsorolt tartozékira 11 175 frt. 50 krban, — továbbá a ó-szent annai 749 sz. tjben A + sor (59. 60) h. r sz. g a. foglalt ház. udvar és kertből álló ingatlanságra 1600 frtban végre az uj-szt annai 1119 sz tjben A + 1 sor (649. 650) h. r. sz. a. foglalt ház, udvar és kertből álló ingatlanságra 8416 frtban, összesen tehát 26191 frt. 50 krban, ezennel megállapitott kikiáltási arban az árverést elrendeltetett és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok és pedig az uj-szt annai 1179 sz. tjkvi ingatlanság **1889 évi julius 29-én d. e. 10 órakor** Uj-szt annai községházánál, az ó-szt annai ingatlanságok és tartozékai pedig **1889 évi julius 30-án** esetleg a következő napokon ó-szt anna községházánál, illetőleg a helyszinén megtartandó nyilvános árverésen a meg állapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók az uj-szt annai ingatlanság becsárának 10%-át vagyis 841 frt 60 krt az ó-szt annai ingatlanságok és tartozékai becsárának pedig 10 százalékat vagyis 1777 frt. 55 krt. tartoznak készpénzben, vagy az 1881. évi LX. tvczikk 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. LX. t.cz 170. § a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Az Ó-Szt. Annai 29 sz. tjben felvett szeszgyár és tartozékainak vevője a m. kir pénzügyminisztérium 80220|1888. számu intézménye szerint jogositva van a Werner Mór csödtömegéhez tartozó, ezen szeszgyárra az 1888|9 iki évadra ideiglenesen kiosztott 2140 hectoliternyi és jövőre ezen szeszfőzdére az 1888 évi XXV t. cz. értelmében eső alkohol mennyiség kifőzésére még azon esetben, is, ha a szeszgyár az árverés napjáig üzembe helyezve nem lenne, magától értetődvén azonban hogy az 1888|9iki termelési évadra engedélyezett, alkohol mennyiség legkésőbben 1889 évi szeptember 1-ig kifőzendő.

Kelt világoson 1889 évi május hó 24-én.

A világosi kir. jbiróság mint tlkv. hatóság.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. honvédelmi miniszteriumnak 11230—1889 sz. a. kelt m. körrendelete nyomán közhirré tétetik, hogy a csász. és kir. hadapród-iskolákba a **folyó évi szeptember hó 18-án** kezdődő 1889—90. tanévre 510 növendék fog felvétetni.

A felvételt tárgyazó kérvények f. évi julius hó 25-ig azon hadapród-iskola parancsnokságához küldendők be, a melybe a felvétel kérelmeztetik.

A pályázat részletes feltételei a városi levéltárban megtekinthetők.

Arad, 1889. évi junius hó 2-án.

A városi tanács.

Nyomatja és kiadja az Ungerleider-féle könyvnyomda Aradon.